

A History of Conflicted Kabbalists

Should we even be Learning about Kaballah?

Rabbi Philip Moskowitz
Boca Raton Synagogue
rpm@brsonline.org

#1 *Noda B'Yehuda*

Introduction

R. Yechezkel Landau

(1713-1793)

ואת צנועים חכמה, כאשר באמנה שמעתי פה קדוש יאמר זה, קדוש ה' מכובד, גאון וחסיד המפורסם מקובל האלקי מו"ה חיים סאנציר ז"ל. אשר ידענו כי הוא היה לו לחבר טוב בלמודי ה' הנסתרות, הוא היה אומר כי כל כתבי קודש של האר"י ז"ל ויתר ספרי קבלה המקובלים במדינה זו, גם המורה נבוכים, אלה חוברו לו יחדיו והיו טמונים בסתר כנפיו סלה.

#2 *Noda B'Yehuda*

Introduction

בנינו. לנו מדרש. מובדל מעדה ומופרש: וששת ימי המעשה, שם טמון ומכוסה: ועם כל זה, לא באנו במחזה: רק כל עסקנו, בכל מאמצי כחנו: בים התלמוד ובפוסקים. עם תלמידים מובהקים: והאשה אשר עמדי. לעזר ולא כנגדי: זה הוא זכותה. שישבה גלמודה בביתה: ואני בבי מדרשא. כל ימי הששה: ולכבוד אבא מארי. הגדלו שמי לפארי: ושלחו אלי שאלות. גדולי רבני קהלות: ומבן ארבעה ועשרים. להשיב

"In all [our learning] we did not enter "the vision" (i.e., we did not engage in the study of Kabbalah). Rather, all our efforts, all our energy, went into the study of "the Sea of the Talmud" and of the works of the halakhists"

#3 *Arugat ha-Bosem*

Moshe Ostler, 1745

מי זאת הנשקפה כמו שחר ר"ל החורם שנקרא' זאת לרין
להבין אותה צדדגם שחל' היא שחר ואח"כ יפה
כלכל' וכו' שאל' לא יושגו דברים כלל וכלל ועוד שאס
לא יורע דיני החורם על צור' לעשות המצות כסוגן הרי
הוא כחזה כוכבים שרוא' למעל' וחתתיו מפל ככור
מתוך שאינו יורע לסוהר כך הקבלה והנסתר ר"ל ס'ת
לרוב קדושתו כמו שאלריך כרמ'ו צרשת האזינו ע"ש

The Torah needs to be studied according to a certain hierarchy...If one does not [first] thoroughly master the [non-mystical] laws of the Torah [before he studies Kabbalah]...he will be like one who falls into a pit as he gazes at stars because he did not know the pit was there. So it is with Kabbalah and mysticism

הסכמה על הספר מפתח העולמות

#4 Haskama to
Maftach Olamot
R. Moshe b. Zalman
November 16, 1744

משה עלה למרום ותמונת ה' יביט דין גלי' רזיא ה"ה הרב הגדול המופלא
החכם השלם כבוד מ' משה במוהר"י זלמן אב"ד דק"ק דראגטשין וכעת הורם
לשבת בק"ק פינסק לחד מראשי ב"ד ואיש משה ישב אתנו כמה שבועות בבית
מדרשינו ספרו כאן וזייניה עליו יד רב לו למטרח ואסוקי שמעתת בנגלה ובנסתר
ופומיה מסהיד עליו כאשר שמענו מפיו כמה וכמה דברים חריפים ונחמדים בנגלה
כאשר יקבע בדפוס קצתם בנסתר ג"כ שקדו חכמים עליו והמחברים אשר אתנו
בבית מדרשינו נתנו עדיהן והצדיקו כי צדקו דבריו ובפרט את אשר הגדיל תושי'
בספר משנת חסידים אשר היה עד הנה כדברי הספר החתום מחמת אשר אחז
בקצרה במאד אין יוצא ואין בא כי לא נודעו מהיכן נובע מצפוניו ואי' מקום בינה
בספר הקדוש של האר"י ז"ל ומה גם להספר הנורא עה"ה היה דרכו נסתרה לא
שופתו עין ראוי היות מהדורות ממהדורות שונות וקצתם סותרים זא"ז וגם בלתי
סדורים מראש' עד סוף כי עניות במקום זה ועשירות כו' וכעת גם שניהם צדקו
יחדיו שהראה מקום מוצא מים מבית ה' וסדר דברי עה"ה על דרך המ"ח שיהי'
הדברים סדורים יפה ובורר דרך עץ החיים לעצמו ע"פ דעת המ"ח כפי אשר הכריע
הוא ומי שלבו שלם בדבר יוכל לבנות ולסתור גלל כן אמרי' לפועלא טבא יישר
חילי' ועתירותינו לחזקו ולאמצו ובעת אשר יוציא מכת אל הפועל לקבוע ספרו
בדפוס ראוי להחרדים לדבר ה' לקפוץ עליו וביניה כ"ד חברים המקשיבים זה לזה
בהלכה דבה"מ הקבוע לנו פה ק"ק בראד יום י"א כסלו תק"ה לפ"ק.
הק' יחזקאל בהרב המנוח הנגיד מוהר"ר יהודא סג"ל לנדא זצ"ל.
ונאום הק' חיים בהרבני מוהר"ר מנחם נחום נרו מצאנו.

"This author, Moshe, sat with us for several weeks in our Beit Mdrash and demonstrated that he is quite capable of engaging in deep scholarship in both non-mystical as well as mystical matters. His own mouth testified as to his scholarship, for we heard from his mouth much that was insightful and pleasing in non-mystical matters, which are included in this work. A number of those matters which deal with mysticism were examined by the scholars and authors of our Beit Mdrash, and they have testified concerning them, and declare them correct."

#5 L'Toldot Ha-Tenua
Ha-Frankit
Meyer Balaban
p.125-127

ילקול המולה קול ענות ויללה קול שועת בני עמינו לקול צללו
שפתינו תסמר שערות ראשינו נמס לבבינו ועששה מכעס עינינו נשא קינה
על ימינו ונהי על לילותינו מקול מחצצ"ס פטורי ציצים דרדרים וקוצים
רמשים ושקצים עדת כלבים בני שובבים אשר פשטו ידיהם בעיקר לסעף
שארית הדת ולעקור פשתה בהם צרעת ממארת שאת ובהרת ותהי להם
לנגע צרעת במותם והמינות פרחו במצחם הן הנה היו לבני ישראל בקום
עלינו אדם משורש נחש שבת י צבי ימח שמו ונמח זכרו...
ובסגנון זה הולך ונמשך נוסח החרם: "... ובכן קמנו ונחזורנו כולנו
לכרות ברית לאלוקינו ואנחנו... מחרימים ומשמתים ומנדים את הרשעים
האלה החטאים בנפשותם בכח ביי"ד של מעלה ושל מטה ובכח התורה

שבידינו, ואף גם זאת אנחנו גוזרים בגזרת עירין קדישין על כל מי ששידך את בנו או בתו לבני הרשעים האלה, וגם אם המצא ימצא איזה קישור תנאים ביד אחד מן הרשעים האלה, ששידך את בנו או בתו לאחד מכשרי ישראל, אנו מבטלין בכח ביד יפה הקישורי תנאים כחרס הנשבר, והחרם חל על העוורים ומחזיקי ידיהם, הן על ידי עצמו או על ידי גירי דיליה, וחלילה לשום אדם להיות לו עסק עמהם באיזה משא-ומחן או באיזה הלואה. כללו של דבר שמופרשים ומובדלים מכל עדת ישראל, והכרזנו על נשיהם ובנותיהם שהם זונות ועל בניהם ובנותיהם שהם ממזרים גמורים, למען לא יתערבו בתוכינו, גם דור העשירי לא יבוא להם בקהלנו ופתם פת כותי וזבחהם זבחי מתים וכליהם מרק פיגולים, פיגול הוא, לא ירצה לשום איש ישראל...»

«שנית ראו ראינו לגדור גדר לסדר סדר על המהרסים לעלות אל ה'...» בכן גזרנו בכח האלות הכתובים למעלה, שחלילה לשום אדם ללמוד מפי כתבם, אפילו אותם הכתבים הידועים בודאי שהם מכתבי האר"י בלי טעות, איסור גמור לשום אדם שילמוד בהם עד ארבעים שנה רק ספרי הזוהר וספרי שומר אמונים וספר מהרמ"ק ז"ל, דין אחד להם שמן השלושים שנה ואילך מותרים ללמוד בהם ובתנאי שיהיו בדפוס ולא בכתב... ואף במלואת לו ארבעים שנה, לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, רק מי שמלא כריסו בש"ס ופוסקים...»

Before proceeding to the examination of the perception of the *Zohar* as a sacred text, I would like to mention the emphasis of the authoritative status of the *Zohar* in the Sabbatean movements of the seventeenth and the eighteenth centuries.⁹⁸ As I have mentioned above, canonical texts are sometimes regarded as containing authoritative information on future, eschatological events. Nathan of Gaza, the Sabbatean prophet, claimed to find in the *Zohar* evidence of Sabbatai Zevi's messianism and apostasy,⁹⁹ and recommended substituting the study of the *Zohar* and Midrash for that of halakhic literature.¹⁰⁰ Nathan gives the halakhic rule formulated by the sixteenth-century Sephardic sages an interesting turn. According to Nathan, the rule that the *Zohar* should be followed in matters which are not mentioned in the Talmud refers to information concerning the Messiah, Sabbatai Zevi, which is contained only in the *Zohar*. In eschatological matters, according to Nathan of Gaza, the *Zohar* is more authoritative than the Talmud:

And everywhere the Talmud does not explicitly contradict the *Zohar* we should rule according to the *Zohar*... And the information concerning the exalted king Messiah was not explicitly revealed in the Talmud, lest people misunderstand it. Rather it has been concealed in *Sefer ha-Zohar*, which was hidden, and it is written in it that it would be revealed only shortly before the days of the Messiah.¹⁰¹... and for that reason we must bring evidence on such matters from the *Zohar*, and everything which is found in the Talmud that seems contradictory we will explain with God's aid.¹⁰²

#6 *Sefer ha-Zohar as a Canonical, Sacred and Holy Text: Changing Perspectives of the Book of Splendor between the Thirteenth and Eighteenth Centuries*
by Boaz Hess, p. 284-6

The preference for the *Zohar* over the Talmud which Nathan of Gaza expresses, received a radical expression amongst the eighteenth-century followers of Jacob Frank, who called themselves the "Zoharites".¹⁰³ Among the conditions the Frankists made for their conversion to Christianity, they asked to keep the *Zohar* (and other Kabbalistic books) and promised to prove in a public debate that the Talmud is evil and must be destroyed.¹⁰⁴ While their rejection of the Talmud emphasized their wish to detach themselves from other contemporary Jewish groups, their adherence to the *Zohar* functioned as a means of preserving their communal identity after their conversion to Christianity.¹⁰⁵

לקחור דברי מהרש"ל. והנה בדברי הזוהר אין רצוני להאריך ומה מאד חרה אפי על אלו העוסקים בספר הזוהר ובספרי הקבלה בפרהסיא פורקים עול תורה נגלית מעל צוארם ומצפצפים ומהגים בספר הזוהר וזה זה לא עלה בידם ועי"ז תורה משחכת משראל ולא עוד אלא בדורותינו נתרצו המינים מכח הש"ץ שחיק עמיא היה ראוי לגדור גדר בלימוד הזוהר וספרי הקבלה. והנה אין הזמן להאריך בזה ועכ"פ אין מורין הלכה מן הזוהר ואין רצוני להאריך בכוונת הזוהר כי אין לי עסק בנסתרות וזמה שהרשימי אחרונן.

#7 *Noda B'Yehuda*
Yoreh Deah 74

Now as to the words of the *Zohar*, I do not

wish to discuss this at length. Indeed, I am full of anger at those who publicly study the *Zohar* and other kabbalistic works. These persons cast off the yoke of the revealed [i.e., the non-mystical sections of the] Torah as they bounce around and delve into the

Zohar. They end up knowing neither. Because of this the Torah is being forgotten in Israel! That is not all. In our generation there has been an increase in the number of heretics of the sect of Sabbetai Tzvi (may his bones be crushed!). It is proper to set up a fence [to prevent] the study of the *Zohar* and kabbalistic works...In any event, [in regard to your legal inquiry], we do not issue rulings deriving from the *Zohar*. I do not wish to discuss the meaning [of a passage in] the *Zohar*, for I have no dealings with esoteric matters. I devote study solely to [those works who study is] permitted me.

אם יאמרו נוסח לשם יחוד ושם תלונה על העוסקים בנסתרות

ועל הרביעית אשר שאל בנוסח לשם יחוד אשר חדשים מקרב נחפשו ונדפס בקידורים הנה בזה אני משיב עד שאתה שאלני נוסח אמירתו יותר ראוי לשאול אם נאמר כי טוב באמירתו. ולדעתי זה רעה חולה בדורנו ועל הדורות שלפני זמננו שלא ידעו מנוסח זה ולא אמרוהו והיו עמלים כל ימיהם בתורה ובמצוות הכל ע"פ התורה וע"פ הפוסקים אשר דבריהם נובעים ממקור מים חיים ים התלמוד עליהם נאמר חומת ישרים תנחם והם הם אשר עשו פרי למעלה וגדול מעל שמים חסדם. אבל בדורנו הזה כי עזבו את תורת ה' ומקור מים חיים שני התלמודים בבלי וירושלמי לחצו להם צורות נשכרים ומחנשאים ברום לבנם כל אחד אומר אנכי הרואה ולי נפתחו שערי שמים ובעצורי העולם מתקיים אלו הם מחריבי הדור. ועל הדור היחוס הזה אני אומר ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בזהם וחסידים יכשלו בם. והרבה היה לי לדבר מזה אבל כשם שמוזה לומר דבר הנשמע כך מזה שלא לומר דבר שאינו נשמע וה' ירחם עלינו.

#8 *Noda B'Yehuda*
Yoreh Deah 74

Rather than ask me the correct formula to be recited,

you should have asked me whether it should be recited at all. In my opinion this is the grievous evil of our generation. To the generations before ours, who did not know of this formula and never recited it but labored all their days in the Torah and the *mitzvot*, all in accordance with the Talmud and its law codes, whose words flow from the spring of living waters, the following verse can be applied, "The integrity of the upright shall guide them" [*Proverbs* 11:3]. They are the ones who produced fruit on high and whose love was higher than the heavens. But in this generation they have forsaken the spring of living waters, the two Talmuds, Babylonian and Jerusalem, to hew out for themselves broken cisterns. They exalt themselves in their arrogant hearts, each

one saying, "I am the seer. To me are the gates of heaven open. Through my merit does the world endure." These are the destroyers of the generation! To our orphaned generation I apply the verse, "The ways of the Lord are straight, and the just do walk in them; but the hasidim do stumble therein" [*Hosea 14:10* - "The ways of the Lord are straight, and the just do walk in them; but the wicked do stumble therein"]. There is much for me to say in this connection, but just as it is a duty to speak when people will listen, it is a duty not to speak when people will not listen. May God have mercy on us.

#9 *Noda B'Yehuda*
Orach Chayim 107

ומתחלה אני אומר, מהו ששאל לפירוש על נוסח לשם
יחוד, מה לנו לגלות פירוש על דברים שלא מצינו
בדברי שני התלמודים בבלי וירושלמי ולא בספרי וספרא
ותוספתא ולא בדברי הפוסקים, ומי התיר להם דברים כאלו,
והימים הראשונים בדורות הראשונים שלא ידעו מנוסח זה
היו טובים מאלה, וכבר כתבתי מזה בספרי נודע ביהודה
[מהדור"ק] חלק י"ד סימן נ"ג יעוין שס.

Why should we reveal the meaning of words we do not find in the two Talmuds, Babylonian and Jerusalem, or in the Sifri, Shifra, or Tosefta, nor in the works of the halachik authorities? Who ever permitted people to recite such phrases? The old days of the earlier generations were better than these days...

#10 *A Case Study in The
Formation of a Super-
Rabbi: The Early Years
Of Rabbi Ezekiel Landau,*
1713-1754
David Katz

Landau articulated a particular kind of rabbinic ideal, which resonated with some Jews, rabbinic as well as maskilic, who were opposed to or uncomfortable with mysticism. Ezekiel Landau's published rhetoric indicated that one could be a good Jew, indeed a very great rabbi or rabbinic scholar, and have nothing to do with Kabbalah. One could devote the whole of one's attention to Talmud, halakha, and other non-mystical parts of the Torah and live a religiously fulfilling and righteous life. This was by no means an obvious option for eighteenth century rabbinic Jews. These Jews believed that the Kabbalah was an integral part of the Torah, one which dealt with the highest and most sensitive aspects of Torah knowledge. The logical corollary of such a belief was that no one could be a comprehensive Torah scholar unless he mastered the Kabbalah in addition to the non-mystical parts of the Torah. And yet, here was Ezekiel Landau, arguably the preeminent rabbinical scholar of the second half of the eighteenth century, blithely and repeatedly employing the discourse of one who was fully satisfied to avoid all contact with Kabbalah. Landau had no hesitation to declare repeatedly, "I have nothing to do with mystical matters." Thus, Landau himself employed rhetoric designed to foster a myth, an image of himself as a great scholar, saint, and authority divorced from mysticism.

#11 *Noda B'Yehuda*
Yoreh Deah 164

סימן קסד

תינוק שנולד לח' חדשים ומת קודם שנימול ונקבר אם יש
לפתוח הקבר כדי למולו

תשובה שלום לכבוד אהובי ידידי האלוף הרבני המופלג מו"ה
יוזל מו"צ דק"ק ש"ה.

מכתבו קבלתי, וע"ד שאלתו בתינוק שנולד בחודש ח'
ומת קודם שמונה ימים ושכחו למולו קודם
קבורתו אם לפתוח הקבר כדי למולו. הנה אם שייך

בקטן חרדת הדין כבר דברו מזה בשו"ת עה"ג וחווה
יביר ועיין משוואת ח"ל סימן מ"ז וסי' מ"ט וסימן כ'.
ולדעתי ג"כ לא מסתבר שלא יהיה שום עונש שמים על
האדם קודם עשרים שנה ונמצא עולם הפקר וירצח את
רעהו כשלא יהיו שם עדים וינאף ויעשה כל תועבות
השם. ולדעתי הכונה שצעה"ז אין הקצ"ה עונשו בחייו
קודם עשרים שנה אבל אחר מיתה כל מעשה אדם כל
ימי חייו משהגיע לכלל דעת אפילו לעונת הפעוטות
כשכבר יודע שהיא עבירה צריך לסבול כפי מעשיו. ומה
שדרשו במס' שבת דף פ"ט שיתחק קאמר דל עשרים
דלא מענשת עליהו ג"כ לא קשיא כי לא עם המתים
יתווכח אז הקצ"ה רק עם החיים יתווכח וכן מוכח
משוואתו של אברהם ימחו על קדושת שמך ופירש"י
שיתקדש שמך בעולם כשעשה דין בעוברים על דברך
עכ"ל רש"י. ואטו כשעשה דין במתים לאחר מיתה
מתקדש שמו בעולם הלא אין דבר זה גלוי בעוה"ז וכיון
שעם החיים יתווכח שפיר אמר יתחק דל עשרים כו'.
ועוד גם אם יתבין להו שגם אחר מיתה אין עונש אבל
קבלת שכר על המצות ודאי יש ועצירות שבדו מונעין
הטוב ממנו ומנכין משכרו וממילא יש חרדת הדין.
ואמנם כל זה בקטן שהגיע עכ"פ קצת לכלל דעת ושייך
בו עשיית מצות ועשיית עבירות אבל קטן בן שנה או
שחים ושלש לא שייך בו שום עונש כלל ולא שייך בו

חרדת הדין, אך לפי דעת המקובלים וכן הסכימו גם
 חסידים שיש גלגול נשמות אם כן בכל קטן שיין
 חרדת הדין על מעשיו בגלגול ראשון וניוול שיין בכל
 קטן כי לדעתי הניוול נוגע גם לחיים שרואין סוף האדם
 לניוול כזה. ולכן לדעתי אם הוא חייב סמוך לקבורתו
 שודאי עדיין לא נמנוול יש לפחות הקבר למולו שממ"נ
 אם לא היה מגולגל א"כ אין זו חרדת הדין ואם כבר היה
 מגולגל ועמיד עכ"פ לקום בתח"ה אם לחיי עולם או ח"ו
 לדראון עכ"פ הערלה חרפה היא לו וטוב למולו. אבל
 אם הוא איזה ימים אחר מותו אין לפחות הקבר שלא
 לראות בניוולו. ולרוב הערדה אקלה, דברי הד"ש.

"However, according to the Kabbalists, and the Philosophers (mechakrim) also agree, that there is transmigration of the souls, therefore with every child there is fear of judgment for his sins in the first life (gilgul)..."

#12 A Case Study in The
 Formation of a Super-
 Rabbi: The Early Years
 Of Rabbi Ezekiel Landau,
 1713-1754
 David Katz

Convinced of the religious truth of the Kabbalah and of the metaphysical efficacy of its religious practices *when performed properly*, Landau's religious ideal was a world in which all Jews properly understood and practiced such rituals. Thus, he did not refrain from publicly advocating some of these kinds of practices. On the other hand, the undeniable contemporary reality was that most Jews could not meet the standards of knowledge and character that an Ezekiel Landau regarded as a sine qua non for the successful performance of these practices. If one was not properly qualified, then such performance would have

negative religious and even metaphysical results. Torn between a desire to implement a religious ideal, and his realization that such efforts could lead to inversion and perversion of proper study and practice, Landau constantly shifted his stance. At times he praised and advocated certain kabbalistic doctrines and practices to certain audiences, particularly, it seems, to groups of his students and members of his community. At other times he affected a general stance which deplored all such references and activities. This is the stance reflected in his responsa.